

اقبال بینندگان سیما به برنامه های تحلیلی و صبحگاهی

مرور پیامک‌های ارسالی به سامانه ۱۶۲ روابط عمومی سازمان صداوسیما در هفته گذشته به‌روشنی نشان می‌دهد مخاطبان در این بازه زمانی از برنامه‌های شبکه نمایش، به‌ویژه مستند تحلیلی «نمای پنهان»، استقبال کرده‌اند. نمای پنهان با رویکردی تحلیلی، به بررسی لایه‌های پنهان و مضامین سیاسی و استعماری برخی آثار هالیوود می‌پردازد. این برنامه تلاش دارد با بررسی لایه‌های پنهان آثار سینمایی، مخاطبان را با مضامین، پیام‌ها و رویکردهای سیاسی و استعماری نهفته در برخی فیلم‌ها آشنا کند و از زاویه‌ای متفاوت به تحلیل محتوای این آثار بپردازد. پیامک‌های مخاطبان همچنین نشان می‌دهد پاورقی، زمانه و نوسان مورد توجه قرار گرفته‌اند. این برنامه‌ها هریک با رویکردی متفاوت به بررسی و تحلیل وقایع روز ایران و جهان می‌پردازند. بینندگان تلویزیون در بازخودهای ارسالی خود به برنامه «صبحانه ایرانی» هم اقبال نشان داده‌اند. صبحانه ایرانی یک برنامه زنده صبحگاهی تولید شبکه دوی سیماست که از شنبه تا پنجشنبه هر هفته از ساعت ۷ تا ۱۰ صبح روی آنتن می‌رود. ساختار این برنامه بر پایه میزهای تخصصی و گفت‌وگومحور شکل گرفته و به بررسی مسائل روز جامعه در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، ورزشی و پزشکی با حضور کارشناسان و مهمانان مختلف می‌پردازد. علاوه بر بحث‌های استودیویی، آیم‌هایی نظیر مرور مطبوعات، گزارش‌های میدانی و موضوعات سبک زندگی نیز در بخش‌های مختلف آن گنجانده می‌شود و آرشپو کامل آن از طریق پلتفرم‌های پخش آنلاین رسانه ملی در دسترس است. در نهایت پیامک‌های ارسالی به سامانه ۱۶۲ نشان می‌دهد مخاطبان سیما علاقه‌شان به مطلع شدن از رویدادهای روز ایران و جهان است که گاه از طریق مستند شبکه نمایش، برخی از طریق برنامه‌های گفت‌وگومحور و گروهی از طریق مجله‌های صبحگاهی تلویزیونی خواسته خود را جست‌وجو می‌کنند.

یادداشت
دکتر فاطمه مرادی عضو هیأت مدیره انجمن سواد رسانه ایران

هوش مصنوعی و پدافند غیرعامل

مدیریت بحران در حال ورود به مرحله‌ای تازه است؛ مرحله‌ای که در آن، حجم داده‌ها، سرعت انتشار اطلاعات و پیچیدگی تهدیدها، روش‌های سنتی تصمیم‌گیری را با محدودیت مواجه می‌کند. هوش مصنوعی می‌تواند در شناسایی الگوهای خطر، تحلیل اطلاعات و پشتیبانی از تصمیم‌گیری نقش مؤثری داشته باشد اما همین فناوری در صورت استفاده نادرست با نپود سازوکارهای نظارتی مناسب، ممکن است به عاملی برای گسترش آسیب‌پذیری‌های جدید تبدیل شود.

از این‌رو، بررسی نسبت هوش مصنوعی و پدافند غیرعامل باید از دوگانه ساده «فناوری مفید یا فناوری تهدیدآمیز» فراتر برود. مسأله اصلی، چگونگی استفاده مسئولانه از این فناوری برای کاهش آسیب‌پذیری و افزایش آمادگی سازمان‌ها و جامعه‌است.

یکی از دشواری‌های مدیریت بحران، تصمیم‌گیری در شرایطی است که اطلاعات ناقص، پراکنده یا متغیرند. سامانه‌های هوش مصنوعی می‌توانند با تحلیل داده‌های موجود، شناسایی روندها و ترکیب اطلاعات از منابع مختلف، به ارزیابی وضعیت و تشخیص نشانه‌های اولیه برخی بحران‌ها کمک کنند.

برای نمونه در مدیریت شهری، تحلیل داده‌های ترافیکی، گزارش‌های شهروندان، اطلاعات هواشناسی و وضعیت زیرساخت‌ها می‌تواند در شناسایی نقاط آسیب‌پذیر و اولویت‌بندی اقدامات مؤثر باشد. در حوزه ارتباطات بحران نیز ابزارهای هوشمند می‌توانند به دسته‌بندی گزارش‌ها، استخراج موضوعات پرتکرار و شناسایی نیازهای اطلاعاتی شهروندان کمک کنند. با این‌حال، پیش‌بینی‌های الگوریتمی نباید با قطعیت اشتباه گرفته شوند. کیفیت داده‌ها، سوگیری‌های احتمالی و محدودیت مدل‌ها بر نتایج اثر می‌گذارند. بنابراین خروجی هوش مصنوعی باید یکی از ورودی‌های تصمیم‌گیری کارشناسی باشد، نه جایگزینی برای مسئولیت انسانی.

یکی از چالش‌های مهم در عصر هوش مصنوعی، امکان تولید سریع محتوای جعلی و متقاعدکننده است.

تصاویر ساختگی، فایل‌های صوتی شبیه‌سازی‌شده و ویدئوهای دستکاری‌شده می‌توانند در شرایط بحران، تشخیص واقعیت را دشوارتر کنند. اگر چنین محتوایی به یک مقام مسئول، یک حادثه یا یک زیرساخت حیاتی نسبت داده شود، ممکن است موجب سردرگمی عمومی و اختلال در روند اطلاع‌رسانی شود.

انتخاب رشته در کف میدان

برنامه شبکه امید به کنکوری‌ها می‌آموزد چطور خودشان انتخاب رشته کنند

ساعت ۱۹ زنده از شبکه امید پخش می‌شود.

محمدرضا ارکان، تهیه‌کننده برو پی کارت، با اشاره به رویکرد مساله‌محور این برنامه گفت: برو پی کارت صرفاً برنامه‌ای برای نمایش، اطلاع‌رسانی یا آگاهی‌بخشی نیست، بلکه با هدف حل مسائل واقعی دانش‌آموزان در زمینه انتخاب رشته دانشگاهی، ادامه تحصیل و دستیابی به آینده شغلی متناسب با استعدادها

و توانایی‌های فردی آنها تولید شده است.

وی افزود: تلاش کردیم به‌صورت کاربردی در کنار دانش‌آموزان باشیم و ابزارهایی در اختیارشان قرار دهیم تا بتوانند با شناخت دقیق‌تر از خود و رشته‌های دانشگاهی، برای آینده‌شان تصمیم بگیرند. بازخوردهای دریافتی از استان‌های مختلف کشور نیز نشان می‌دهد که مخاطبان با جدیت برنامه را دنبال و از بخش‌های گوناگون سامانه آن استفاده کرده‌اند.

ارکان با اشاره به استقبال مخاطبان از سامانه «برو پی کارت» اظهار کرد: امسال حدود ۱۰هزار کاربر جدید به سامانه پیوستند و نزدیک به ۱۲هزار فهرست انتخاب رشته در آن تنظیم شد، آمارى که نشان‌دهنده استقبال داوطلبان از خدمات کاربردی برنامه است.

این تهیه‌کننده درباره امکانات سامانه مذکور توضیح داد: بخش «دوئل» برای مقایسه رشته‌ها و دانشگاه‌ها طراحی شده و در بخش «رشته‌چین»، دانش‌آموزان پس از طی مراحل مختلف و تکمیل پرسش‌نامه‌ها می‌توانند فهرست ۱۵۰ انتخاب خود را تنظیم و در صورت نیاز ویرایش کنند.

ارکان با اشاره به استقبال مخاطبان از بخش معرفی رشته‌ها و مشاغل گفت: یکی از بخش‌های پرمخاطب برنامه، آیتم

«رشته‌به‌رشته» است که در آن رشته‌های دانشگاهی و مشاغل مرتبط معرفی می‌شوند. همچنین در بخش «رشته‌چین»، به‌صورت زنده با داوطلبان از استان‌های مختلف ارتباط برقرار می‌کردیم و با توجه به رتبه، علایق، شهرهای مورد نظر و اولویت‌های‌شان، فرآیند انتخاب رشته را مرحله‌به‌مرحله در سامانه پیش می‌بردیم. این بخش با استقبال قابل توجهی روبه‌رو شد.

این تهیه‌کننده با اشاره به توزیع داوطلبان میان رشته‌های دانشگاهی گفت: براساس آمار مورد اشاره ما در برنامه، حدود ۴۵۰هزار نفر متقاضی ورود به رشته‌های علوم تجربی بودند، درحالی‌که شمار متقاضیان رشته‌های مهندسی حدود ۱۵۰هزار نفر برآورد می‌شد. این تفاوت، ضرورت بازنگری در نگرش دانش‌آموزان به رشته‌های دانشگاهی و معرفی ظرفیت‌های متنوع علمی و حرفه‌ای را نشان می‌دهد.

ارکان تأکید کرد: می‌خواستیم دانش‌آموزان علاوه بر شناخت ویژگی‌های شخصیتی، استعدادها و علایق خود، نقش‌شان را در مسیر پیشرفت جامعه و کشور نیز پیدا کنند. به همین دلیل، هنگام معرفی رشته‌ها به وضعیت آنها در ایران، دستاوردهای کشور و نیازها و خلأهای موجود توجه داشتیم تا نوجوانان ضمن آشنایی با فرصت‌ها، بتوانند سهم خود را در حل مسائل جامعه پیدا کنند.

وی افزود: معرفی دستاوردهای کشور در رشته‌های مختلف می‌تواند امیدآفرین باشد. همچنین، آشنایی با نیازهای واقعی کشور به دانش‌آموزان کمک می‌کند انتخاب رشته را نه فقط از منظر منافع فردی، بلکه با توجه به مسئولیت اجتماعی خود نیز در نظر بگیرند.

گزارش

شریان اصلی روایت فداکاری پنهان برنامه شبکه سلامت به بازخوانی حماسه اهدای خون می‌پردازد

موضوع کلیدی و اساسی که ما از همان ابتدای فصل نخست‌تابه امروز دقیقاً به آن پایبند بودهایم، این است که هرگز به مرکز بسنده نکردیم؛ از پایتخت فاصله گرفتیم و راهی شهرها و مناطق گوناگون درمدل روایی اثر به وجودبیاوریم و اکنون فصل دوم آن در حال پخش است. در مجموع می‌توان گفت نزدیک به سه سال است که مشغول ساخت این برنامه هستیم و هم‌اکنون نیز به‌صورت هفتگی، روزهای پنجشنبه ساعت ۲۱ از شبکه سلامت پخش می‌شود. در فصل نخست، ساختار برنامه به‌صورت یک مجله تصویری روایت‌گونه طراحی شده بود. او ادامه می‌دهد: اما در ادامه به این نتیجه رسیدیم که قالب مستند برای مخاطب بسیار قابل‌فهم‌تر و ملموس‌تر است، چراکه قصه می‌گوید. بر همین اساس در فصل دوم بار مستندگونه کار را افزایش دادیم و اکنون نیز در قسمت دهم، فضا را کاملاً به سمت سینمایی مستند بردایم. کلیت و محور اصلی برنامه، پرداختن به موضوع اهدای خون، آموزش همگانی و تشویق اقشار مختلف جامعه به انجام این سنت حسنه است و ابعاد و بخش‌های گوناگونی را شامل می‌شود. این کارگردان درباره خروج آگاهانه دوربین برنامه از پایتخت و تمرکز بر گستره جغرافیایی کل کشور توضیح می‌دهد: یک

در روزهایی که انتخاب رشته به مهم‌ترین دغدغه کنکوری‌ها تبدیل شده بود، یک برنامه تلویزیونی با رویکردی هوشمندانه به یاری جوانان آمد و با راهنمایی آنها در این مسیر، مانع سوءاستفاده مشاوران قلابی از خانواده‌هایی شد؛ خانواده‌های که در بسیاری مواقع از روی ناچاری و ناآگاهی در دام سودجویان بازار انتخاب رشته می‌افتادند.

عوامل برنامه «برو پی کارت» روز سه‌شنبه در روابط عمومی سازمان صداوسیما حاضر بودند تا پاسخگوی تماس‌های مخاطبان باشند. این تعامل به درخواست مخاطبان صورت گرفت تا بتوانند نظرات انتقادات و پیشنهادات خود را بی واسطه با عوامل این برنامه در میان بگذارند. اندکی بعد از پاسخگویی به مخاطبان، عوامل این برنامه در جمع خبرنگاران حاضر شدند تا به سؤالات نماینده رسانه‌ها پاسخ دهند. این نشست با حضور تهیه‌کننده، سردبیر، و مجریان برنامه در تالار جلسات اداره کل روابط عمومی صداوسیما برگزار و تأکید شد که در برو پی کارت قرار است انتخاب رشته فقط به پرکردن یک فهرست و ردیف کردن اسم دانشگاه‌ها محدود نماند. این برنامه تلاش می‌کند دانش‌آموزان و داوطلبان کنکور را با علایق و توانایی‌های‌شان آشناتر سازد تا بتوانند درباره مسیر تحصیلی و شغلی آینده خود آگاهانه‌تر تصمیم بگیرند. در فصل ویژه کنکور ۱۴۰۵، داوطلبان علاوه بر آشنایی با رشته‌ها و مشاغل دانشگاهی، در بخش «رشته‌چین» نیز راهنمایی‌های لازم را برای تنظیم انتخاب‌های خود دریافت می‌کنند.

این فصل نگاهی هم به آینده دارد؛ در بخش «ایران ما»، نقش رشته‌ها و مشاغل در پیشرفت کشور و پاسخ به نیازهای آن بررسی می‌شود و بخش هوش مصنوعی نیز به تحولات بازار کار و ظهور مشاغل جدید می‌پردازد.

سامانه اینترنتی برنامه نیز به داوطلبان امکان می‌دهد رشته‌ها و دانشگاه‌ها را جست‌وجو و مقایسه کنند و با دیدن تجربه‌های دانش‌آموختگان و شاغلان، باجنبه‌های واقعی انتخاب‌های‌شان آشنا شوند. برو پی کارت، پس از همراهی با داوطلبان کنکور، قرار است مسیر خود را با دانش‌آموزان پایه نهم ادامه دهد؛ نوجوانانی که در آستانه انتخاب رشته و ورود به پایه دهم هستند. برنامه در ادامه به آنها کمک می‌کند استعداد‌های‌شان را بهتر بشناسند و با فکر کردن به علاقه‌ها و آینده شغلی‌شان، مسیر تحصیلی مناسب‌تری برای خود انتخاب نمایند.

صرفاً دنبال اطلاع‌رسانی نبودیم

محمدرضا ارکان تهیه‌کننده، محمدرضا پیرو سردبیر، سعید شهبازی مجری - کارشناس، محمد ملکوتی‌خواه مجری - بازیگر و علی مهدی وطن‌پرست مسئول فضای مجازی با حضور در نشست درباره تجربه تولید برنامه‌ای با حال‌وهوای کنکور و انتخاب رشته دانشگاهی صحبت کردند. این برنامه هر شب

امیر کوردزی
آرژورسانده

امدادگری، از فعالیت خود در یکی از نقاط دورافتاده و محروم روایت می‌کرد: «برای زنده نگه‌داشتن دختر خردسال باید فوری به او خون تزریق می‌شد و برادر کوچک‌ترش تنها کسی بود که می‌توانست به او خون بدهد. وقتی از او پرسیدیم، گفت با این کار خوارم زنده می‌ماند؟ گفتیم بله و بدون معطلی پذیرفت. وقتی روی تخت کناری خوارش خوابید تا از او خون بگیریم آرام در گوشم گفت من بهشت می‌روم؟ خشمکم زد و اشک از چشمانم جاری شد. پسر بچه فکر می‌کرد با اهدای خون می‌میرد و با این حال حاضر به انجاشم شده بود ...»

گذشته از این‌که این روایت جقدر واقعی باشد، اما نشان‌دهنده اوج فداکاری اهداکنندگان تشخیص واقعی بودن آن دشوار می‌شود. با این نگاه یک برنامه تلویزیونی سعی دارد ماجراهای اهداکنندگان خون را در قالبی متفاوت پیش روی بینندگان تلویزیون قرار دهد. مستند «شریان اصلی» به تهیه‌کنندگی، طراحی و کارگردانی سهیل سلیمانی، این روزها در فصل دوم خود روی آنتن شبکه سلامت سیما قرار دارد؛ اثری که به جای تکیه بر آمراها و گزارش‌های خشک بالینی، دوربین خود را به میان مردم در استان‌های مختلف برده تا ابعاد فرهنگی، مسئولیت اجتماعی و ایثار بی‌شمداشت در سنت حسنه اهدای خون را به تصویر بکشد. اثری که از زمان شکل‌گیری تأثیر حماسه‌های مردمی در بحران‌ها، روایتی عینی و ملموس از نجات جان همنوعان ارائه می‌دهد و بازتاب گسترده و همراهی فکیر نظیر اقشار مختلف جامعه با آن، زمینه‌ساز تدوین کتابی از این تجربیات و پیام‌ها شده است. در ادامه، گفت‌وگو با این برنامه‌ساز رسانه ملی را می‌خوانیم.

عبور از ساختار استودیویی و روایت شهر به شهر

سهیل سلیمانی، طراح، تهیه‌کننده و کارگردان برنامه شریان اصلی درباره وضعیت فعلی این مجموعه، پیشنهاد تولید و دگرگونی‌های ساختاری آن به جام جم می‌گوید: در حال حاضر این برنامه در